

Warszawa, 10 stycznia 2026 r.

Polska szkoła przed upadkiem – alarm środowisk oświatowych

STANOWISKO

Ogólnopolskiego Forum Oświatowego „*W trosce o przyszłość polskiej szkoły*”
kierowane do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Parlamentu, Rządu
i opinii publicznej

- 1) Polska szkoła znalazła się w stanie głębokiego kryzysu. Obecna polityka oświatowa państwa, prowadzona bez rzeczywistego dialogu społecznego, wbrew doświadczeniu nauczycieli i ekspertów, pozbawiona rzetelnych badań i analiz skutków, zmierza ku destabilizacji systemu edukacji, degradacji zawodu nauczyciela i systemowemu obniżaniu jakości kształcenia i wychowania. Szczególny niepokój budzi projektowana formuła podstaw programowych, sposób wdrażania edukacji włączającej oraz ideologizacja treści nauczania.
- 2) Uczestnicy Ogólnopolskiego Forum Oświatowego, reprezentujący nauczycieli, dyrektorów szkół, ekspertów, rodziców, samorządowców, środowiska akademickie, związki zawodowe oraz organizacje społeczne, wyrażają jednoznaczny sprzeciw wobec obecnego kierunku zmian w polskiej oświacie i domagają się ich zatrzymania.
- 3) Apelujemy do wszystkich sił politycznych w Polsce o zaangażowanie w ochronę polskiej szkoły i zapobieżenie jej upadkowi!

System na granicy wydolności i na drodze ku destrukcyjnej transformacji

Polski system edukacji znajduje się dziś na granicy wydolności organizacyjnej i kadrowej. Panuje chaos legislacyjny, niestabilność prawa oświatowego i rozbudowana ponad miarę biurokracja. Brak chętnych młodych ludzi do zawodu nauczyciela oraz permanentne organizacyjne i programowe zmiany prowadzą do dezorganizacji pracy szkół, wypalenia zawodowego nauczycieli i narastającego poczucia niepewności wśród nauczycieli, uczniów i rodziców.

Zmiany programowe, wdrażane z bezwzględnością m.in. według wytycznych Rady Unii Europejskiej z 2018 r. oraz Szczytu Transformacji Edukacji ONZ w Nowym Jorku z 2022 r., pomijają oceny praktyków i ekspertów. Nie mają umocowania ani w polskich, ani w zagranicznych badaniach. Pozbawione są analiz skutków społecznych, wychowawczych i cywilizacyjnych. Wyposażone są natomiast w moc destrukcyjną wobec wszystkiego, co polską szkołę stanowi.

Uczestnicy Forum sprzeciwiają się już wprowadzonym oraz projektowanym zmianom, których niszczące skutki można obserwować w innych krajach. Do zmian tych należą w szczególności:

- oparcie systemu kształcenia ogólnego na metodzie „kształcenia przez działanie”, która umożliwia jedynie uzyskiwanie wiedzy wybiórczej, nie składającej się na obraz świata (tzw. kształcenie niepoznawcze) – jest to metoda właściwa dla przygotowania robotniczego, a nie kształcenia ogólnego;
- wprowadzenie do nauczania zasad *social-emotional learning* (społeczno-emocjonalnego uczenia się), co nie rozwija podstawowych funkcji intelektu – analizy, syntezy, myślenia przyczynowo-skutkowego, rozwiązywania problemów złożonych;
- zastępowanie wychowania szkolnego rozumianego jako wszechstronny rozwój dziecka kształtowaniem jego postaw i przekonań w kierunku wyznaczonych odgórnie celów, opisanych jako profil absolwenta – metodę tę można uznać za początek inżynierii społecznej;
- demobilizowanie uczniów do pracy szkolnej przez rezygnowanie z wymagań – z prac domowych, z oceniania (ograniczanie ocen wg skali, samoocena), jak też przez nałożenie na nauczyciela obowiązku dbania o tzw. uczniowski dobrostan;
- redukcje godzin i treści nauczania z historii, przedmiotów ścisłych, lektur z języka polskiego.

Na naszych oczach, ale bez społecznego przyzwolenia, przeprowadzana jest zmiana podstawowego celu szkoły, nazywana w nomenklaturze ponadnarodowej „transformacją edukacji”. Kształcenie ustępuje miejsca tworzeniu - poprzez szkołę - tzw. społeczeństwa inkluzywnego. Według zaleceń Sekretarza Generalnego ONZ wypowiedzianych na Szczycie Transformacji Edukacji w Nowym Jorku w 2022 r. edukacja ma wyjść poza „przestarzały zestaw umiejętności uczniów” i skierować się ku „całościowemu

rozwojowi uczących się przez całe życie, aby przygotować wszystkich do promowania praw człowieka, sprawiedliwości społecznej, solidarności i szacunku dla różnorodności”. Według władz ministerialnych szkoła ma uczyć „jak być” i „jak działać” w życiu, co oznacza odbieranie wychowawczych kompetencji rodzicom.

Uczestnicy Forum oświadczają, że władze polskie nie mają i nigdy nie uzyskają zgody na wykorzystywanie naszych uczniów, naszych dzieci, wnuków do przeprowadzania w kraju ideologicznej inżynierii społecznej. Zatajanie przed społeczeństwem informacji o rzeczywistych źródłach i celach zmian oświatowych podważa zaufanie obywateli do władz rządowych.

Kryzys zawodu nauczyciela

Forum alarmuje, że polska szkoła doświadcza narastającego kryzysu kadrowego. Nierealistyczne wymagania, niskie i niestabilne wynagrodzenia, brak jasnych perspektyw rozwoju zawodowego, ograniczanie praw pracowniczych oraz publiczne podważanie autorytetu nauczycieli skutkują masowym odejściem z zawodu i brakiem chętnych do jego podjęcia.

Polska szkoła nie oстане się bez nauczycieli. Przekaz wiedzy najlepiej przebiega w bezpośrednim kontakcie osobowym nauczyciela i ucznia. Nie dopuścimy, aby lekcje w polskiej szkole polegały na oglądaniu nagranych zajęć, jak ma to już miejsce w niektórych krajach.

Deklarowane przez rząd działania nie rozwiązują problemu systemowo. Bez urealnienia wymagań stawianych nauczycielom, cofnięcia decyzji MEN godzących w ich prawa zagwarantowane w Karcie Nauczyciela, m.in. dotyczące autonomii zakresie doboru metod nauczania, w tym zadawania i oceniania prac domowych, bez zdjęcia z kadry oświatowej ciężarów biurokracji, a przede wszystkim bez zdecydowanych decyzji w sprawach płacowych, nie jest możliwe odbudowanie prestiżu zawodu nauczyciela ani zapewnienie stabilności funkcjonowania szkół.

Forum sprzeciwia się ograniczaniu ochrony przedemerytalnej nauczycieli, represyjnemu systemowi odpowiedzialności zawodowej oraz naruszaniu godności pracowników oświaty. Stanowczo sprzeciwiamy się również działaniom naruszającym konstytucyjne prawa rodziców do wychowania

dzieci zgodnie z własnymi przekonaniemmi przejawiającym się w ograniczaniu zatrudnienia katechetów oraz deprecjonowaniu wychowawczej roli lekcji religii.

Forum zdecydowanie popiera postulat Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” systemowego powiązania wynagrodzeń zasadniczych nauczycieli z przeciętnym wynagrodzeniem w sektorze przedsiębiorstw, tak aby od 2027 roku wynosiły one: 100% – nauczyciel początkujący, 125% – nauczyciel mianowany, 150% – nauczyciel dyplomowany.

Godne płace są warunkiem niezbędnym zainteresowania pracą w szkolnictwie przez absolwentów wyższych uczelni, ale też ważnym elementem podniesienia prestiżu zawodu nauczyciela.

Degradacja szkolnictwa poprzez nową formułę podstaw programowych

Szczególny sprzeciw uczestników Forum budzi nowa formuła podstaw programowych, wdrożona częściowo w 2025/26 i przewidziana do pełnej realizacji od 2026/27 roku. Daleko idące zmiany wprowadzane są pod hasłami „odchudzania treści”, „elastyczności”, „indywidualizacji” i „nowoczesności”. Hasła te, poza zdecydowaną redukcją treści nauczania, nie odpowiadają rzeczywistości. Przedstawiony model bezkrytycznie naśladuje zagraniczne wzorce, które przyniosły niszczące efekty w wielu krajach i z których kraje te z dużym trudem próbują się wycofywać.

Projekt nowej podstawy programowej:

- redukuje treści nauczania kluczowe dla rozwoju intelektualnego, kulturowego i obywatelskiego uczniów;
- osłabia rangę wiedzy przedmiotowej na rzecz rozbudowanych ponad miarę tzw. doświadczeń edukacyjnych;
- wprowadza zajęcia międzyprzedmiotowe i blokowe, co skutkuje (sprawdzonym doświadczalnie i badawczo) znacznym obniżeniem poziomu kształcenia;
- rozbija spójność nauczania i ciągłość edukacyjną między etapami kształcenia;
- wkracza w te przestrzenie życia i działania dziecka, które do tej pory były, i na mocy Konstytucji RP powinny pozostać, domeną rodziców.

Uczniowie otrzymywać będą edukację fragmentaryczną, pozbawioną logicznej struktury i wymagań intelektualnych, a nauczyciele zostaną pozostawieni sami sobie w obliczu sprzecznych oczekiwań i ocen. W praktyce doprowadzi to do pogłębienia nierówności edukacyjnych, chaosu organizacyjnego oraz różnic programowych między szkołami, co godzi w konstytucyjną zasadę równego dostępu do edukacji. Grozi to regresem szkolnictwa publicznego, powrotem do podziału na edukacyjną Polskę A i B, w tym według zamożności rodziców. Niweczy tradycję i autorytet polskiej szkoły i nauczycieli.

Forum podkreśla, że silna szkoła wymaga przejrzystych i spójnych podstaw programowych, których treści składałyby się na polski program kształcenia. Podstawy te winny zawierać „alfabet” poszczególnych nauk, który pozwoli młodym ludziom na dalsze samodzielne zgłębianie wiedzy składającej się na czytelny obraz świata. Zakres tematyczny podstawy winien dawać nauczycielom czas na ćwiczenia usprawniające funkcje intelektu i utrwalające materiał.

Destrukcyjna rola edukacji włączającej

Uczestnicy Ogólnopolskiego Forum Oświatowego wyrażają stanowczy sprzeciw wobec dalszego wdrażania tzw. edukacji włączającej, która w obecnej formule ma charakter ideologicznego projektu, błędnego i przeciwnego.

Realna pomoc uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi wymaga specjalistycznej kadry, odpowiednich warunków organizacyjnych, wysokich nakładów finansowych oraz zróżnicowanych ofert. Tymczasem wdrażany model edukacji włączającej:

- obarcza odpowiedzialnością za pracę z uczniami o złożonych problemach rozwojowych i wychowawczych nauczycieli przedmiotowych, którzy wybrali zawód nauczyciela danego przedmiotu, a nie nauczyciela specjalnego i nigdy nie sprostają wyzwaniom w takim stopniu, jak czynią to nauczyciele specjaliści;
- ogranicza realne wsparcie dla uczniów wymagających specjalistycznej terapii, którzy zamiast profesjonalnej pomocy w szkołach specjalnych otrzymują jej pozór;
- prowadzi do obniżenia poziomu nauczania dla wszystkich uczniów, poprzez konieczność dostosowywania tempa i zakresu pracy do skrajnie zróżnicowanych potrzeb;

- wymusza wdrożenie narzędzi stosowanych w szkolnictwie specjalnym (ocena funkcjonalna, projektowanie uniwersalne) wobec wszystkich uczniów w klasie, relatywizując stawiane wymagania i obniżając motywację do nauki;
- destabilizuje pracę wielu klas i szkół – nierzadko stwarza fizyczne zagrożenie dla uczniów, obciąża psychicznie nauczycieli, generuje konflikty i powoduje frustrację rodziców.

Edukacja włączająca szafująca hasłami „równości” i „dostępności” jest narzędziem systemowej degradacji szkolnictwa oraz narzędziem utopijnej wizji społecznej. Nie służy ona ani uczniom rozwijającym się w normie, ani uczniom z poważniejszymi dysfunkcjami, ograniczając potrzebne im rzeczywiste wsparcie specjalistyczne.

Zgromadzeni na Forum domagają się wstrzymania realizacji programu edukacji włączającej i przywrócenia rodzicom oraz uczniom realnego wyboru form kształcenia przez zwiększenie dostępności kształcenia specjalnego i integracyjnego.

Ideologizacja szkoły: edukacja zdrowotna, obywatelska i klimatyczna

Ogólnopolskie Forum Oświatowe sprzeciwia się wprowadzaniu do szkół przedmiotów i treści o charakterze ideologicznym, w szczególności tzw. edukacji zdrowotnej, edukacji obywatelskiej oraz edukacji klimatycznej w ich obecnym kształcie.

Edukacja zdrowotna:

- łamie prawo, bowiem nie realizuje delegacji ustawowej, na którą się powołuje – ustawa zawiera wymóg wskazania na wartość rodziny, tymczasem program edukacji zdrowotnej ma wydźwięk antyrodzinny,
- niesie ideologiczny i bardzo szkodliwy przekaz dla dzieci i młodzieży – odrywa tematykę seksualną od małżeństwa i rodziny i promuje genderową koncepcję płci wraz z tranzycją społeczną, prawną i medyczną (okaleczanie ciała),
- z założenia ma być przedmiotem obowiązkowym, co jest zamachem na prawo rodziców do wychowania dzieci zgodnie ze swoimi przekonaniami, a jej obowiązkowość została zawieszona jedynie czasowo ze względu na protesty społeczne.

Edukacja obywatelska:

- zawiera ukryty przekaz bezkrytycznie promujący Unię Europejską kosztem roli Państwa Polskiego, co może prowadzić do kosmopolityzacji, kompleksów oraz wynarodowienia.

Edukacja klimatyczna:

- operuje uproszczeniami i narracją alarmistyczną,
- zastępuje rzetelną wiedzę naukową przekazem ideologicznym,
- buduje wśród dzieci i młodzieży poczucie lęku, winy i bezradności zamiast krytycznego myślenia i rozumienia procesów przyrodniczych.

Forum stanowczo podkreśla, że szkoła nie może być narzędziem inżynierii społecznej ani ideologicznej presji, a edukacja powinna opierać się na wiedzy, pluralizmie i poszanowaniu praw rodzicielskich.

W obronie przedmiotu „Wychowanie do życia w rodzinie”

Ogólnopolskie Forum Oświatowe wyraża jednoznaczne poparcie dla przedmiotu „Wychowanie do życia w rodzinie” jako sprawdzonej, wartościowej i zgodnej z konstytucyjnymi zasadami formy edukacji wychowawczej.

Przedmiot „Wychowanie do życia w rodzinie”:

- respektuje pierwszeństwo rodziców w wychowaniu dzieci,
- uwzględnia rozwój psychiczny, emocjonalny i społeczny uczniów,
- przekazuje wiedzę w sposób odpowiedzialny i wolny od ideologii,
- wzmacnia rolę rodziny jako podstawowego środowiska wychowawczego,
- pokazuje, że życie wiąże się także z obowiązkami i odpowiedzialnością za rodzinę, siebie i Ojczyznę.

Przedmiot ten jest szczególnie potrzebny w czasach osłabiania więzi rodzinnych i zapaści demograficznej państwa. Na szkole ciąży zarówno konstytucyjny obowiązek ochrony rodziny, jak i widniejące w preambule ustawy o systemie oświaty zadanie przygotowania ucznia do wypełnienia obowiązków rodzinnych. Należy też podjąć prace nad tym, aby przedmiot „Wychowanie do życia w rodzinie” coraz lepiej odpowiadał na współczesne wyzwania.

Zgromadzeni na Forum żądają likwidacji antyrodzinnego przedmiotu edukacja zdrowotna i przywrócenia przedmiotu „Wychowanie do życia w rodzinie” od 1 września 2026 r. w formie nieobowiązkowej. Byłaby to realizacja art. 18 Konstytucji RP, który stanowi, że „Małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej”, oraz art. 48 ustawy zasadniczej, zgodnie z którym „Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem”.

Apel końcowy

Forum, jako społeczna i związkowa inicjatywa, zwraca się do polskich polityków z apelem o najwyższą aktywność w obronie narodowego charakteru polskiej szkoły, o natychmiastowe wstrzymanie transformacji edukacji i pilne podjęcie głębokich systemowych działań naprawczych w oświacie ponad politycznymi podziałami. Edukacja, jak wiele razy w historii Rzeczypospolitej, powinna stać się polską racją stanu.

Od zaangażowania nas wszystkich zależy przyszłość młodego pokolenia Polaków i dalsze losy naszej Ojczyzny.

Organizatorzy Ogólnopolskiego Forum Oświatowego

*Koalicja na Rzecz Ocalenia Polskiej Szkoły
Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”*